Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 25 Mawrth 2014

Aelod/Swyddog Arweiniol: Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill/Paul McGrady

Awdur yr Adroddiad: Richard Weigh, Prif Gyfrifydd

Teitl: Adroddiad Cyllid

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2013/14. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod aelodau'n nodi'r cynnydd yn erbyn strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni.

Bod aelodau'n cymeradwyo'r trosglwyddo canlynol i gronfa wrth gefn fel y nodir yn Adran 6:

- £23miliwn i'r gronfa Cynllunio mewn perthynas â ffioedd a dderbyniwyd yn y flwyddyn gyfredol, ond sy'n ymwneud â gwariant yn 2014/15

Mae **Atodiad 5** yn dangos manylion yr holl drosglwyddiadau i ac o gronfeydd wrth gefn y cytunwyd arnynt gan y Cabinet yn ystod y flwyddyn.

4. Manylion am yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2013/14 **(Atodiad 1)**. Mae cyllideb net y Cyngor yn £192miliwn. Ar ddiwedd mis Chwefror, mae rhagolwg tanwariant ar gyllidebau corfforaethol a gwasanaeth o £1.412miliwn (£991mil y mis diwethaf) sy'n cynrychioli amrywiant o 1.11%.

Mae **Atodiad 2** yr adroddiad yn dangos y cynnydd hyd yma yn erbyn yr arbedion a amlygwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2013/14. Cytunwyd ar darged arbedion o £3.061miliwn ar gyfer y flwyddyn a hyd yma mae 91% wedi'i gyflawni sy'n gyfanswm o £2.786miliwn.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r naratif sy'n cefnogi rhagolygon gwasanaeth wedi ei nodi isod lle bo angen:

Gwella Busnes a Moderneiddio – Mae'r tanwariant wedi cynyddu £15mil, o ganlyniad i nifer o amrywiadau bach, ac mae bellach yn £87mil. Mae'r gwasanaeth yn cynnig bod y tanwariant pellach hwn yn cael ei ddefnyddio i helpu i ariannu swydd Partner Busnes Arbenigol ar gyfer TGCh, er mwyn helpu i yrru drwy foderneiddio seilwaith TGCh y Cyngor.

Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd – mae'r cynnydd yn y tanwariant yn ymwneud â gostyngiadau pellach mewn costau canfasiwr.

Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol - nawr yn rhagweld tanwariant o £58mil. Mae'r symudiad yn y rhagamcan hwn ers y mis diwethaf yn golygu lleihau rhywfaint o'r arian wrth gefn oedd wedi'i adeiladu'n flaenorol (e.e. ar gyllideb Cynnal a Chadw'r Gaeaf). Mae'r rhagamcanion yn dal yn cynnwys nifer o ragdybiaethau a fydd yn parhau i gael eu hasesu yn ystod yr wythnosau nesaf. Mae £58mil pellach o'r gostyngiad yn ymwneud â'r broses gaffael fflyd gynlluniedig sy'n ymwneud ag ysgubwyr ffordd. Mae hyn wedi cael ei ohirio tan y flwyddyn ariannol nesaf oherwydd yr angen i weithredu ailstrwythuro'r Gwasanaethau Stryd. Cynigir bod y £58mil o danwariant yn cael ei ddwyn ymlaen er mwyn helpu i dalu am y buddsoddiad hwn yn y gwasanaeth newydd yn gynnar yn 2014/15.

Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd – mae'r cynnydd mewn tanwariant yn ymwneud â ffioedd cynllunio a dderbyniwyd ar gyfer Ysgol Uwchradd y Rhyl a safle HM Stanley. Roedd ffi Ysgol Uwchradd y Rhyl yn £47mil ac argymhellir bod hanner y ffi hon yn cael ei throsglwyddo i gronfa wrth gefn Cynllunio i gyfateb costau yn 2014/15.

Gwasanaethau Plant – mae'r sefyllfa bresennol a adroddwyd arni yn danwariant o £549mil (£469mil y mis diwethaf). Mae'r arbedion ychwanegol o ganlyniad i'r oedi wrth brynu offer TGCh newydd fel rhan o'r broses o foderneiddio gofal cymdeithasol (dyfeisiau a ddelir â llaw, meddalwedd newydd ac ati) yn dod i £61mil. Er bod archebion wedi cael eu rhoi ar gyfer yr holl nwyddau, yn anffodus mae'r cyflenwr nawr yn y broses o uwchraddio'r pecyn i fersiwn newydd ac ni fydd hwn ar gael tan yr haf 2014. Felly, mae'n rhaid i rywfaint o'r tanwariant presennol gael ei glustnodi ar gyfer y costau hyn yn gynnar yn 2014/15. Mae'r gwasanaeth yn datblygu cynigion buddsoddi i arbed mewn perthynas â'r gwasanaeth maethu a chynigir bod rhywfaint o'r tanwariant presennol yn cael ei ddefnyddio at y diben hwn. Bydd rhagor o fanylion ar gael yn yr adroddiad nesaf.

Tai a Datblygu Cymunedol – mae’r cynnydd yn y tanwariant yn ymwneud â llithriad ar brosiect digartrefedd. Bydd y gwariant yn cael ei wario yn gynnar yn 2014/15.

Adnoddau Dynol Strategol – mae’r tanwariant yn ymwneud â chyllidebau staffio yn y gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol a llai o ddefnydd o wasanaethau meddyg.

TGCh a Thrawsnewid Busnes - Mae'r gwasanaeth bellach yn dangos tanwariant o £154mil. Mae'r rhan fwyaf o hwn yn ymwneud ag oedi wrth gyflwyno prosiectau sy'n ymwneud â Strategaeth TGCh Cam 2 ac mae’r gwasanaeth yn cynnig bod £93mil o'r tanwariant yn cael ei ddwyn ymlaen er mwyn sicrhau bod y Strategaeth yn cael ei hariannu'n llawn wrth symud ymlaen. Mae £57mil pellach o'r tanwariant yn ymwneud â grant a gadarnhawyd y mis diwethaf. Fodd bynnag, derbyniwyd cadarnhad o hyn yn rhy hwyr yn y flwyddyn ariannol er mwyn cyflawni'r amodau grant mewn modd effeithiol ac effeithlon. Cynigir felly bod y swm hwn yn cael ei gario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf ar gyfer y gwasanaeth i gyflawni'r ymrwymiad i LlC mewn perthynas â'r grant hwn.

Gwella Ysgolion a Chynhwysiant - Mae'r gwasanaeth erbyn hyn yn dangos tanwariant o £61mil. Mae'r tanwariant yn cynnwys £40mil sy’n ymwneud â llai o alw na'r disgwyl yn erbyn y ddarpariaeth Blynyddoedd Cynnar, a £21mil yn ymwneud ag elfen o'r gwasanaeth Arolygwyr Ysgol a ymgymerir bellach gan y gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol GwE. Cynnig y gwasanaeth yw bod £45mil o'r tanwariant yn cael ei ddwyn ymlaen er mwyn helpu i ariannu costau sy’n ymwneud ag ailstrwythuro sydd wedi hwyluso nifer o arbedion yn 2014/15.

Ysgolion - ar ddiwedd mis Chwefror mae’r rhagamcaniad ar gyfer balansau ysgolion yn £3.268miliwn, sy’n symudiad cadarnhaol o £398mil ar y balansau a ddygwyd ymlaen o 2012/13 (£2.870miliwn). Mae'r cyngor yn cefnogi dwy ysgol mewn anhawster ariannol a bydd yn parhau i gynnig y gefnogaeth hon drwy'r broses adfer i 2014-15. Mae gan y ddwy ysgol Benaethiaid dros dro sy’n ymwneud yn llawn â'r broses adfer ac maent yn gweithio gyda'r Awdurdod Lleol yn unol â hynny. Mae’r gyllideb nad yw’n ddirprwyedig yn rhagweld tanwariant o £65mil ar hyn o bryd.

Cyllidebau **corfforaethol -** yn cynnwys £200mil wrth gefn i dalu am gostau refeniw'r llifogydd ym mis Rhagfyr (£250mil yn flaenorol). Mae'r symudiad o £50mil sy’n weddill ers y mis diwethaf yn ymwneud â chost uwchraddio TGCh mewn perthynas â seilwaith CAG sydd bellach yn cael ei amsugno gan y gwasanaethau, yn hytrach nag o'r gyllideb moderneiddio gorfforaethol.

O ran y llifogydd, derbyniwyd cadarnhad yn ddiweddar am gymorth grant gan Lywodraeth Cymru o £701mil, wedi'i dargedu at y gwaith o adfer seilwaith amddiffyn yr arfordir. Roedd y cadarnhad yn cynnwys darpariaeth i ddwyn unrhyw danwariant grant yn 2013/14 ymlaen i 2014/15. Mae'n debygol y bydd yna £256mil o gyllid grant mewn perthynas ag Atgyweiriadau Isadeiledd Twristiaeth hefyd. Mae'r hawliad mae’r cyngor wedi’i gyflwyno o dan y cynllun

rhyddhad EFAS sy'n cwmpasu costau ymateb cychwynnol yn annhebygol o gael ei gymeradwyo gan nad yw'n cyrraedd y trothwy ariannol gofynnol.

Rhagwelir y bydd cronfeydd arian wrth gefn y **Cynllun Corfforaethol** yn £14.7miliwn erbyn diwedd y flwyddyn, gan adael gofyniad ariannol o oddeutu £5.5 miliwn ar gyfer cyflwyno'r Cynllun.

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Chwefror, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £136.704 miliwn ar raddfa gyfartalog o 5.72%. Roedd balansau buddsoddi yn £29.2miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.80%.

Ar 14 Mawrth, roedd cyfradd Banc Brenhinol yr Alban (RBS) wedi gostwng o dan lefel y gwrth-barti sy'n ofynnol yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor. Heblaw balansau cyfrif cyfredol y cyngor, mae holl gronfeydd eraill wedi cael eu trosglwyddo i sefydliadau eraill. Mae hwn yn fesur rhagofalus mewn ymateb i'r gostyngiad yng nghyfraddau'r banc - nid yw'n cynrychioli risg sylweddol o ddiffyg y banc.

Y **Cyfrif Refeniw Tai (CRT).** Mae'r sefyllfa refeniw diweddaraf yn rhagdybio cynnydd mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £159miliwn, sy'n welliant o £260miliwn ar dybiaeth y gyllideb. Mae'r rhagolwg Cynllun Cyfalaf Tai yn parhau i fod yn £7.5miliwn. Dylai Safon Ansawdd Tai Cymru gael ei gyflawni ym mis Ebrill 2014. Amcangyfrifir y bydd cost dileu dyledion y CRT yn £50mil yn y flwyddyn gyfredol sydd yn unol â'r rhagolwg yn y gyllideb.

Mae crynodeb o'r **Cynllun Cyfalaf** wedi'i amgáu fel **Atodiad 3**. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £36.1miliwn ac roedd y gwariant hyd at ddiwedd mis Chwefror yn £25.2 miliwn. Ar gyfer rhywfaint o bersbectif ar y rhagolwg, ym mis Mawrth 2013 roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £12.5miliwn. Hefyd wedi ei gynnwys yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £6.6 miliwn ar y **Cynllun Corfforaethol.**

Mae **Atodiad 4** yn rhoi diweddariad ar y prif brosiectau yn y Cynllun Cyfalaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r asesiad a wnaed o effaith y penderfyniad hwn ar gydraddoldeb?

Cyflwynwyd crynodeb o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb i'r Cyngor ym mis Chwefror 2013.

8. Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd heriau gwasanaeth gyda phob pennaeth gwasanaeth ac roedd pob her yn cynnwys cynrychiolwyr o'r pwyllgor craffu a'r Cabinet. Cynhaliwyd gweithdai Cynllun Corfforaethol a Chyllideb gydag aelodau ym mis Medi, Tachwedd a Rhagfyr. Cafodd y cynllun cyfalaf ei gymeradwyo gan y Cyngor ar ôl ei archwilio gan y Grŵp Buddsoddi Strategol ac argymhelliad gan y Cabinet.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben yn ystod y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa gostyngiadau angenrheidiol yn y gyllideb yn ystod y ddwy flynedd nesaf.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a bydd methu cyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.